

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ

5. HAFTA

Veri Kalitesi ve Geodatabase Yönetimi

YBS 363 · Ankara Bilim Üniversitesi

Dr. Murat BAŞEĞMEZ

Bu haftanın öğrenme çıktıları

5. HAFTA

01

Kavram

Temel terimleri doğru kullanır

02

Uygulama

ArcGIS Pro iş akışını yürütür

03

Eleştiri

Veri ve yöntem sınırlılıklarını açıklar

- İlk bölüm: kavramsal temel ve görsel örnekler
- İkinci bölüm: ArcGIS Pro üzerinde adım adım gösterim
- Üçüncü bölüm: yönlendirilmiş laboratuvar ve değerlendirme

BÖLÜM 1

Veri yaşam döngüsü

Planlama, üretim, bakım ve arşivleme birlikte tasarlanır

01

Üretim

Kaynak ve yöntem

02

Bakım

Güncelleme sorumluluğu

03

Arşiv

Sürüm ve geçmiş

Veri yaşam döngüsü: kavram ve uygulama

Kavramsal anlam

- Üretim: Kaynak ve yöntem
- Bakım: Güncelleme sorumluluğu
- Arşiv: Sürüm ve geçmiş

ArcGIS Pro karşılığı

- Catalog, metadata ve History
- Çıktı haritada ve tabloda birlikte incelenir.
- Parametreler ve ortam ayarları kaydedilir.

Veri yaşam döngüsü iş akışı

5. HAFTA

01

Soru

Planlama, üretim, bakım ve arşivleme birlikte tasarlanır

02

Veri

Üretim ve Bakım

03

İşlem

Catalog, metadata ve History

04

Kontrol

Parametre ve çıktı kalitesi

05

Yorum

Karar bağlamı ve sınırlılık

Veri yaşam döngüsü için kritik kontroller

1

Veri

Girdi verisi üretim gereksinimini karşılıyor mu?

2

Ölçek

Analiz birimi ve çözünürlük soruya uygun mu?

3

Yöntem

Catalog, metadata ve History parametreleri gerekçelendirildi mi?

!

Risk

Güncelleme sorumlusu olmayan veri hızla geçerliliğini kaybeder

Veri yaşam döngüsü: görsel uygulama

5. HAFTA

Konumsal Nesneler

Planlama, üretim, bakım ve arşivleme birlikte tasarlanır

BÖLÜM 2

Geodatabase yapısı

İlişkili veri kümeleri ortak bir mekânsal depoda yönetilir

01

Feature class

Tek geometri türü

02

Dataset

Ortak referans ve topoloji

03

Table

Mekânsal olmayan kayıt

Geodatabase yapısı: kavram ve uygulama

Kavramsal anlam

- Feature class: Tek geometri türü
- Dataset: Ortak referans ve topoloji
- Table: Mekânsal olmayan kayıt

ArcGIS Pro karşılığı

- New File Geodatabase ve Feature Dataset
- Çıktı haritada ve tabloda birlikte incelenir.
- Parametreler ve ortam ayarları kaydedilir.

Geodatabase yapısı iş akışı

5. HAFTA

01

Soru

İlişkili veri kümeleri ortak bir mekânsal depoda yönetilir

02

Veri

Feature class ve Dataset

03

İşlem

New File
Geodatabase ve
Feature Dataset

04

Kontrol

Parametre ve çıktı kalitesi

05

Yorum

Karar bağlamı ve sınırlılık

Geodatabase yapısı için kritik kontroller

5. HAFTA

1

Veri

Girdi verisi feature class gereksinimini karşılıyor mu?

2

Ölçek

Analiz birimi ve çözünürlük soruya uygun mu?

3

Yöntem

New File Geodatabase ve Feature Dataset parametreleri gerekçelendirildi mi?

!

Risk

Klasör düzeni geodatabase veri modelinin yerini tutmaz

Geodatabase yapısı: görsel uygulama

5. HAFTA

*Düzensiz Üçgen Ağ
(TIN)*

İlişkili veri kümeleri ortak bir mekânsal depoda yönetilir

BÖLÜM 3

Alan ve domain

Alan türü ve geçerli değer kuralları veri bütünlüğü sağlar

01

Field type

Metin, sayı ve tarih

02

Coded domain

İzin verilen değer listesi

03

Range domain

Geçerli sayısal aralık

Alan ve domain: kavram ve uygulama

Kavramsal anlam

- Field type: Metin, sayı ve tarih
- Coded domain: İzin verilen değer listesi
- Range domain: Geçerli sayısal aralık

ArcGIS Pro karşılığı

- Fields view ve Domains view
- Çıktı haritada ve tabloda birlikte incelenir.
- Parametreler ve ortam ayarları kaydedilir.

01

Soru

Alan türü ve geçerli
değer kuralları veri
bütünlüğü sağlar

02

Veri

Field type ve Coded
domain

03

İşlem

Fields view ve
Domains view

04

Kontrol

Parametre ve çıktı
kalitesi

05

Yorum

Karar bağlamı ve
sınırlılık

Alan ve domain için kritik kontroller

5. HAFTA

1

Veri

Girdi verisi field type gereksinimini karşılıyor mu?

2

Ölçek

Analiz birimi ve çözünürlük soruya uygun mu?

3

Yöntem

Fields view ve Domains view parametreleri gerekçelendirildi mi?

!

Risk

Yanlış alan türü hesaplama ve sıralama sorunlarına yol açar

Alan ve domain: görsel uygulama

5. HAFTA

YOL KODU	YOL ADI	YOL TÜRÜ	YOL UZUNLUĞU			
1	Bağış	Sokak	854.07			
2	Birlik	Sokak		TC KİMLİK NO	ADI	SOYADI
4	Papatya	Sokak		57002694449	YADIKAR	GÜNEY
5	Okul	Sokak		65382756310	NURCIHAN	BAYSAL
6	Atatürk	Cadde		57002694449	YADIKAR	GÜNEY
7	Anafartalar	Cadde		65382756310	NURCIHAN	BAYSAL
				57002694449	YADIKAR	GÜNEY
				65382756310	NURCIHAN	BAYSAL
				57002694449	YADIKAR	GÜNEY
				65382756310	NURCIHAN	BAYSAL
				57002694449	YADIKAR	GÜNEY
				65382756310	NURCIHAN	BAYSAL

Alan türü ve geçerli değer kuralları veri bütünlüğü sağlar

BÖLÜM 4

Join ve relate

Ortak anahtar üzerinden tablolar geçici veya kalıcı bağlanır

01

Join

Sütunların eklenmesi

02

Relate

Kayıtlar arası ilişki

03

Key

Eşleştirme alanı

Join ve relate: kavram ve uygulama

Kavramsal anlam

- Join: Sütunların eklenmesi
- Relate: Kayıtlar arası ilişki
- Key: Eşleştirme alanı

ArcGIS Pro karşılığı

- Add Join, Add Relate ve Relationship Class
- Çıktı haritada ve tabloda birlikte incelenir.
- Parametreler ve ortam ayarları kaydedilir.

Join ve relate iş akışı

5. HAFTA

01

Soru

Ortak anahtar üzerinden tablolar geçici veya kalıcı bağlanır

02

Veri

Join ve Relate

03

İşlem

Add Join, Add Relate
ve Relationship Class

04

Kontrol

Parametre ve çıktı
kalitesi

05

Yorum

Karar bağlamı ve
sınırlılık

Join ve relate için kritik kontroller

5. HAFTA

1

Veri

Girdi verisi join gereksinimini karşılıyor mu?

2

Ölçek

Analiz birimi ve çözünürlük soruya uygun mu?

3

Yöntem

Add Join, Add Relate ve Relationship Class parametreleri gerekçelendirildi mi?

!

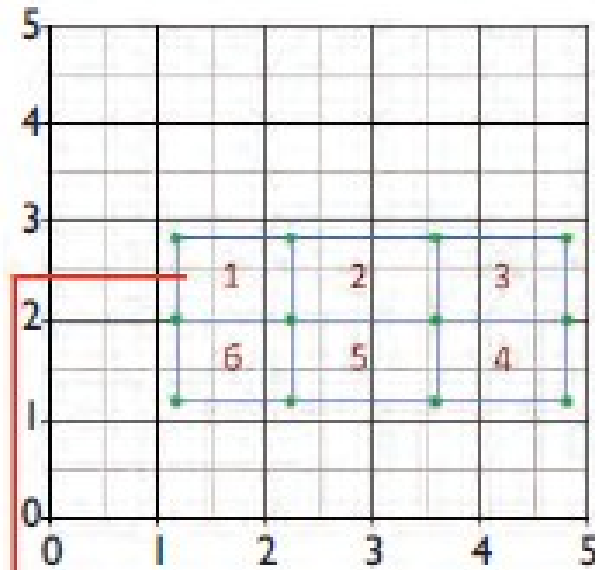
Risk

Tekrarlı veya boş anahtar kayıtları yanlış eşleştirir

Join ve relate: görsel uygulama

5. HAFTA

Örnek Anahtar
Bilgi Alanı

Anahtar Bilgi Alanı

Parsel Tablo Yapısı	
Alan Adı	Veri Türü
PARSEL_NO	Tamsayı
KONUM_SEKIL_BILGISI	Uzun İkili
PAFTA	Metin
ADA	Tamsayı
PARSEL	Tamsayı
ALAN	Tamsayı

Parsel Veri Tablosu					
PARSEL_NO	KONUM_SEKIL_BILGISI	PAFTA	ADA	PARSEL	ALAN
1	Uzun ikili veri	20M-IIA	148	1	210
2	Uzun ikili veri	20M-IIA	148	2	325
3	Uzun ikili veri	20M-IIA	148	3	250
4	Uzun ikili veri	20M-IIA	148	4	215
5	Uzun ikili veri	20M-IIA	148	5	320
6	Uzun ikili veri	20M-IIA	148	6	245

Ortak anahtar üzerinden tablolar geçici veya kalıcı bağlanır

BÖLÜM 5

Kalite ve topoloji

Geometri, öznitelik ve tutarlılık hataları sistematik denetlenir

01

Completeness

Eksik kayıt

02

Consistency

Kural uyumu

03

Topology

Mekânsal ilişki kuralları

Kalite ve topoloji: kavram ve uygulama

Kavramsal anlam

- Completeness: Eksik kayıt
- Consistency: Kural uyumu
- Topology: Mekânsal ilişki kuralları

ArcGIS Pro karşılığı

- Check Geometry, Repair Geometry ve topology rules
- Çıktı haritada ve tabloda birlikte incelenir.
- Parametreler ve ortam ayarları kaydedilir.

01

Soru

Geometri, öznitelik ve tutarlılık hataları sistematik denetlenir

02

Veri

Completeness ve Consistency

03

İşlem

Check Geometry, Repair Geometry ve topology rules

04

Kontrol

Parametre ve çıktı kalitesi

05

Yorum

Karar bağlamı ve sınırlılık

Kalite ve topoloji için kritik kontroller

5. HAFTA

1

Veri

Girdi verisi completeness gereksinimini karşılıyor mu?

2

Ölçek

Analiz birimi ve çözünürlük soruya uygun mu?

3

Yöntem

Check Geometry, Repair Geometry ve topology rules parametreleri gerekçelendirildi mi?

!

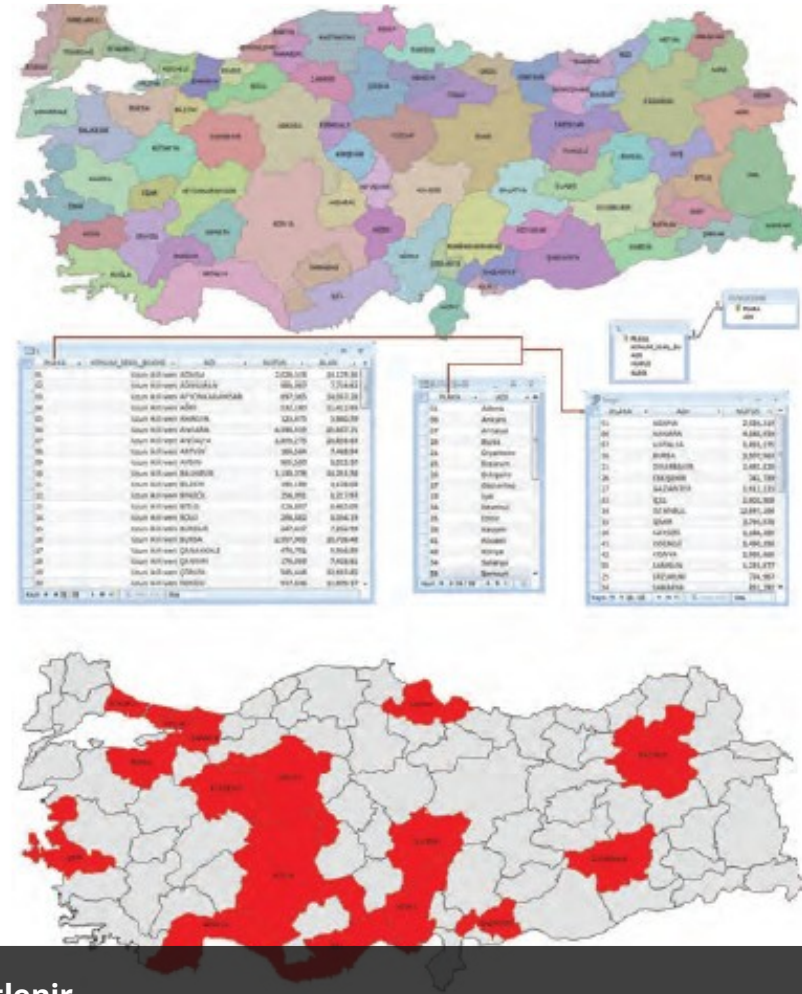
Risk

Hata raporu olmadan yapılan temizlik tekrarlanabilir değildir

Kalite ve topoloji: görsel uygulama

5. HAFTA

*Bire Bir İlişki
Örneği*

Geometri, öznitelik ve tutarlılık hataları sistematik denetlenir

LABORATUVAR

Yönlendirilmiş uygulama

File geodatabase oluşturma, alan tanımlama, domain kullanma ve kalite kontrol raporu hazırlama

Laboratuvar işlem planı

- Çalışma klasörünü ve geodatabase'i hazırlayın.
- File geodatabase oluşturma, alan tanımlama, domain kullanma ve kalite kontrol raporu hazırlama
- Ara sonuçları harita ve tablo üzerinden kontrol edin.
- İşlem geçmişini ve parametreleri kaydedin.
- Son haritaya kısa yöntem ve sınırlılık notu ekleyin.

Laboratuvar teslim paketi

5. HAFTA

01

Harita

Başlık, lejant, ölçek ve kaynak

02

Kanıt

Araç parametreleri veya notebook çıktısı

03

Yorum

150-200 kelimelik bulgu ve sınırlılık

Uygulama kontrol listesi

5. HAFTA

01

Girdi

Doğru katman, alan ve koordinat sistemi

02

İşlem

Parametreler ve ortam ayarları kayıtlı

03

Çıktı

Harita, tablo ve yorum birbiriyle tutarlı

Dönem projesi bağlantısı

- Bu haftanın kavramlarından hangisi proje probleminiz için zorunlu?
- Hangi veri veya yöntem kararınızı en fazla etkileyebilir?
- Bu haftaya ait bir kalite kontrol maddesini proje günlüğüne ekleyin.

Veri yaşam döngüsü konusunda en önemli başlangıç kararı hangisidir?

- A** Yalnız renk seçmek
- B** Problem ve veri gereksinimini tanımlamak
- C** En karmaşık aracı kullanmak
- D** Çıktıyı kontrol etmeden paylaşmak

Aşağıdakilerden hangisi alan ve domain çalışmasında kaliteyi en çok güçlendirir?

A Parametreleri kaydetmek ve sonucu doğrulamak

B Katman adlarını değiştirmemek

C Yalnız tek ölçüt kullanmak

D Haritayı mümkün olduğunca renkli yapmak

Bir ArcGIS Pro aracının çalışması neden tek başına doğru sonuç kanıtı değildir?

- A** Araçlar yalnız rasterla çalıştığı için
- B** Çıktı dosyası çok büyük olabileceği için
- C** Veri, ölçek, parametre ve doğrulama sonucu etkilediği için
- D** Haritada kuzey oku bulunmadığı için

5. HAFTA ÖZETİ

Veri Kalitesi ve Geodatabase Yönetimi

- Veri yaşam döngüsü
- Geodatabase yapısı
- Alan ve domain
- Join ve relate
- Kalite ve topoloji

Gelecek haftaya hazırlık: kavramları uygulama dosyanızda tekrar edin

Kaynaklar ve ileri okuma

- <https://pro.arcgis.com/en/pro-app/3.5/help/data/geodatabases/manage-file-gdb/file-geodatabases.htm>
- ArcGIS Pro 3.5 Documentation
- Kullanıcı tarafından sağlanan GIS ders notları
- Ders içi uygulama verileri ve konuşmacı notları